

70

2020.50.hét

Csütörtök 691-701

II. A Szentlélek neve, elnevezései és szimbólumai

A SZENTLÉLEK TULAJDONNEVE

691 "Szentlélek" a tulajdonneve Annak, akit az Atyával és a Fiúval együtt imádunk és dicsőítünk. Az Egyház ezt a nevet az Úrtól kapta, és új gyermekeinek keresztségében vallja meg. [\[13\]](#)

A "Lélek" (latinul Spiritus) szó a héber ruah szót fordítja, ami eredeti értelmében fuvallatot, levegőt, szelet jelent. Jézus pontosan a szél érzékletes képét használja, hogy Nikodémusnak elmagyarázza annak transzcendens újdonságát, aki személy szerint Isten Lehelete, isteni Lélek. [\[14\]](#) Másrészt a Lélek és a Szent a Három isteni Személy közös attribútuma is. De a Szentírás, a liturgia és a teológiai nyelv e két szó összekapcsolásával a Szentlélek kimondhatatlan Személyét jelöli, anélkül, hogy ezt össze lehetne téveszteni a "lélek" és a "szent" más használatával.

A SZENTLÉLEK ELNEVEZÉSEI

692 Amikor Jézus a Szentlélek eljövételét meghirdeti és ígéri, Paraklétosznak, azaz szó szerint "maga mellé szólított"-nak, latinul advocatus-nak nevezi (Jn 14,16.26; 16,7). A Paraklétoszt rendszerint "Vigasztalónak" fordítják, mivel Jézus az első vigasztaló. [\[15\]](#) Maga az Úr a Szentleket az "Igazság Lelkének" nevezi. [\[16\]](#)

693 A Szentlélek tulajdonnevéen kívül, amit az Apostolok Cselekedetei és a Levelek leginkább használnak, Szent Pálnál a következő megnevezések fordulnak elő: az Ígéret Lelke (Ef 1,13; Gal 3,14); a fogadott fiúság Lelke (Róm 8,15; Gal 4,6); Krisztus Lelke (Róm 8,11); az Úr Lelke (2Kor 3,17); Isten Lelke (Róm 8,9.14; 15,19; 1Kor 6,11; 7,40); Szent Péternél pedig: a Dicsőség Lelke (1Pt 4,14).

A SZENTLÉLEK SZIMBÓLUMAI

694 A víz. A víz szimbóluma a Szentlélek működését jelzi a keresztségben, mivel a Szentlélek segítségül hívása után az új születés hatékony szentségi jelévé válik: miként első születésünk magzati állapotát víz tartja fenn, úgy a keresztség valóságosan jelzi, hogy isteni életre születésünket a Szentlélekben kapjuk ajándékba. Sőt az "egy Lélekben (...) megkeresztelkedve", "mindannyiunkat egy Lélek itatott át" (1Kor 12,13): a Lélek tehát személyesen is élő Víz, amely a megfeszített Krisztusból ered [\[17\]](#) mint forrásából, és bennünk az örök életre szökell. [\[18\]](#)

695 A kenet. Az olaj kenetének szimbóluma a Szentlelket is jelenti, olyannyira, hogy szinonimája lett. [\[19\]](#) A keresztség beavatásában a kenet szentségi jele a bérálásnak, amit éppen ezért a Keleti Egyházak "krizmálásnak" neveznek. De hogy teljes jelentését megértsük, vissza kell mennünk a Szentlélek által végbevitt első fölkenéshez: Jézuséhoz. A Krisztus név (a héber "Messiás") Isten Lelkének "fölkentjét" jelenti. Az Ószövetségben egyesek az Úr "fölkentjei" voltak, [\[20\]](#) kiemelkedő módon Dávid király. [\[21\]](#) Jézus azonban egyedülálló módon Isten Fölkentje: az emberség, melyet a Fiú magára vett, teljesen a "Szentlélek fölkentje". Jézust a Szentlélek tette "Krisztussá". [\[22\]](#) Szűz Mária a Szentlélektől fogantja Krisztust, és a Szentlélek hirdeti a gyermeket mint Krisztust születésekor, [\[23\]](#) és arra indítja Simeont, hogy a templomba menjen látni az Úr Krisztusát; [\[24\]](#) Ő maga tölti be Krisztust [\[25\]](#) és az Ő ereje árad ki Krisztusból gyógyításai alkalmával. [\[26\]](#) Végül Ő támasztja föl Krisztust a halálból. [\[27\]](#) Ezután Jézus a maga halált legyőzött emberségében teljesen "Krisztussá" válva [\[28\]](#) bőségesen árasztja a Szentlelket, hogy a "szentek" Isten Fiának emberségével való egységükben elérjék "az érett férfikort Krisztus nagykorúságának mértéke szerint" (Ef 4,13): "a teljes Krisztust" Szent Ágoston szavai szerint. [\[29\]](#)

696 Tűz. Míg a víz a Szentlélekben adott élet születését és termékenységet jelezte, a tűz a Szentlélek cselekedeteinek átalakító erejét szimbolizálja. Illés próféta, aki "mint tűzvész jött, és szava lángolt, mint az égő kemence" (Sir 48,1), imádsága által tüzet hozott le az égből a Kármel-hegyi áldozatra [\[30\]](#) mint a Szentlélek tüzének előképét, mely átalakít mindent, amit megérint. Keresztelő János, "aki Illés erejében és »lelkében«" (Lk 1,17) jár az Úr előtt, úgy hirdeti Krisztust, mint "aki Szentlélekben és tűzben fog keresztelni" (Lk 3,16), abban a Szentlélekben, akiről Jézus mondja később: "Azért jöttem, hogy tüzet gyújtsak a földön. Mi más akarnék, mint hogy lánggra lobbanjon." (Lk 12,49) A Szentlélek "lángnyelvek alakjában" száll a tanítványokra pünkösdi reggelén, és tölti el őket. [\[31\]](#) A lelki hagyomány megtartja a tűz szimbolikáját, mint ami a legjobban kifejezi a Szentlélek működését: [\[32\]](#) "Ne oltsátok ki a Lelket" (1Tesz 5,19).

697 A felhő és a fényesség. E két szimbólum elválaszthatatlan a Szentlélek megjelenésétől. Az ószövetségi teofániától kezdve a sötét vagy a fényes felhő nyilatkoztatja ki az élő és szabadító Istent, eltakarván dicsőségének transzcendenciáját; Mózesnek a Sinai-hegyen, [33] a találkozás sátrában [34] és a pusztai vándorlásban; [35] Salamonnak a templomszentelés alkalmával. [36] Ezeket az előképeket tehát Krisztus beteljesíti a Szentlélekben. A Szentlélek száll Szűz Máriára és "beárnyékozza őt", hogy Jézust foganja és világra szülje. [37] A Színeváltozás hegyén a Szentlélek jön a felhőben, mely Jézust, Mózes és Illést, nemkülönben Pétert, Jakabot és Jánost beárnyékolja, "és a felhőből szózat hallatszott: »Ez az én választott fiam, őt hallgassátok«" (Lk 9,34--35). Végül ugyanez a "felhő fogadta be Jézust" a tanítványok szeme előtt a mennybemenetel napján, [38] és fogja kinyilatkoztatni az Emberfiát dicsőségben eljövételének napján. [39]

698 A pecsét a kenetkez hasonló jelentésű szimbólum. Krisztus az, akit "az Atya Isten pecsételt meg" (Jn 6,26); és Benne az Atya minket is megpecsétel. [40] A pecsét (szphragidosz) képét, mivel a Szentlélek kenetének letörölhetetlen hatását jelzi a keresztség, a bérmlás és a papság szentségében, egyes teológiai hagyományokban e három, megismételhetetlen szentség belénk nyomott, eltörölhetetlen "karakterének" jelzésére használják.

699 A kéz. Jézus a kezét rájuk téve gyógyított betegeket [41] és áldotta meg a gyermekeket. [42] Az Apostolok Jézus nevében ugyanezt teszik. [43] Sőt a Szentlélek az Apostolok kézrátétele által adatott. [44] A Zsidókhoz írt levél a kézrátételt tanításának "alapvető igazságai" közé sorolja. [45] Az Egyház a Szentlélek mindenható kiáradásának e jelét megtartotta szentségi lélekhívásaiban (epikléziseiben).

700 Az ujj. Jézus az Isten ujjával űzi ki a gonosz lelkeket. [46] Ha Isten törvényét a kőtáblákra "Isten ujjá" írta (Kiv 31,18), "Krisztus levele", mely az Apostolok gondjára van bízva, "az élő Isten Lelkével, nem kőtáblákra, hanem az élő szív lapjaira" (2Kor 3,3) van írva. A "Veni, Creator Spiritus" himnusz a Szentlelket "Te, ujj az Isten jobb kezén" formában hívja segítségül. [47]

701 A galamb. A vízözön végén (mely a keresztség szimbóluma) a Noé által kibocsátott galamb a csőrében zöldellő olajággal tér vissza annak jeléül, hogy a föld ismét lakható. [48] Amikor Krisztus kiemelkedik keresztségének vízből, a Szentlélek galamb formájában száll le rá és marad rajta. [49] A Lélek a megkereszteltek megtisztított szívébe leszáll, és ott megnyugszik. Egyes egyházakban a szent Eucharisziát az oltár fölé függesztett, galamb formájú fémedényben (columbarium) őrzik. A galamb-szimbólum a Szentlélek jelzésére a keresztény ikonográfiában hagyományos.